

25.09.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : -
Toplantı Tarihi/Sayısı : 13.9.2023/214
Karar Numarası : 2023/610
Başvuran : Resen İnceleme
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Eskişehir ...
Muhatap Adres : -

I. KONU

1. Deprem nedeniyle naklini Eskişehir’de bir Okula aldirmek isteyen öğrencinin başörtülü olması sebebiyle Okula kabul edilmemesinin din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiği iddialarına ilişkindir.

II.İNCELEME SÜRECİ

2. 17/3/2023 tarihinde yazılı ve görsel medyada; Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenerek Hatay ilinden Eskişehir iline gelen bir ailenin 9’uncu sınıf öğrencisi olan kızları T.N.İ.’ı, Eskişehir’de bulunan ...Vakfına bağlı ...’na kaydettirmek istediği, ancak öğrencinin başörtülü olması nedeniyle din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılığa maruz bırakılarak Okula kabul edilmediğine ilişkin iddialar yer almıştır.Yazılı ve görsel medyada yer alan bu iddialar üzerine, Kurumumuzca 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında 23/3/2023 tarih ve 2023/278 sayılı Kurul kararı uyarınca din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılık yasağı kapsamında resen inceleme başlatılmıştır.

3. Muhatap ...’ndan alınan yazılı görüşte özetle:

a. ... Vakfına bağlı kurumlardan birisi olduğu, ...’nın Vakıftan bağımsız olarak kendi yönetim ve işleyişi olduğu, Vakfa bağlı birçok işletme ve kurum bulunmakta olup tüm işletmelerin ve kurumların idaresi ve yöneticileri ayrı olduğundan ilgili işletme ve kurumların yönetsel kararlarını kendi idari yapıları içerisinde aldığı, Vakıf yönetiminin bahsi geçen işletme ve kurumların yönetim faaliyetlerine müdahale etmediği, bu sebeple muhatap tarafın ... yönetimi olup Vakfın söz konusu olayla bir ilgisi ve sorumluluğu bulunmadığı,

b. Taraflarına yöneltilen din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılık yasağının ihlali iddiasının yalnızca soyut beyanlara dayalı olup tamamen gerçeklikten uzak olduğu, söz konusu durumun gerçeğe aykırı ve maksatlı olarak çarpıtılarak farklı şekilde yansıtılmaya çalışıldığı,

c. ...’nın köklü bir eğitim kurumu olduğu, yönetimden öğrenci, öğretmen ve

çalışanlarına kadar hiç kimsenin eğitim sürecinin hiçbir aşamasında ayrımcılık yapmadığı ve buna müsaade etmemekteki ilkesel duruşunu her platformda gösterdiği, Kurum bünyesinde her düşünceye azami saygı gösterildiği ve farklılıkların özgürlüğün vazgeçilmez bir değeri olarak görüldüğü,

ç. Öğrencinin velisi olduğunu beyan eden abisi ile emekli okul müdürleri R.B. ve F.M.’ın Okula kayıt için geldiklerinde Okul Müdürü İ.S. ile görüştikleri, Okul Müdürü tarafından gelen kişilere Okul ile ilgili genel bilgilendirmede bulunulduktan sonra görüşmek üzere gelenlerin öğrencinin geldiği Okulun İmam Hatip Okulu olduğunu söylemeleri üzerine Okul Müdürünün ...’nın yabancı dil ile eğitim vermesi ve Okullarının müfredatının farklı olması sebebiyle öğrencinin Okula uyum sağlamakta zorlanacağını ifade ettiği, Okul Müdürünün öğrenciye ikinci bir travma yaşatmamak amacıyla iyi niyetli bir şekilde yardımcı olmaya çalıştığı ve kendisine müfredat ve tercihlerini dikkate alarak önerilerde bulunduğu, öğrencinin geldiği Okulun müfredatının farklı olması sebebiyle öğrencinin uyum sorunu yaşayabileceği düşünüldüğü ve manevi açıdan zarar görmesi istenmediği için öneri getirildiği ve meşru amaç uğruna hareket edildiği, nesnel ve makul gerekçelerle öğrenciye ve velisine bilgilendirmede bulunularak tercihin kendilerine bırakıldığı, başörtüsü sebebiyle bir ayrımcılığın kesinlikle yapılmadığı, söz konusu bilgilendirmelerin ardından 1-2 gün içerisinde gelmeleri halinde Okula kayıt yapılabileceğinin belirtildiği,

d. Ardından öğrenci ve velisinin Okul Müdürü İ.S.’un yanına tekrar geldikleri, Okul Müdürünün önceki bilgilendirmelere ek olarak Okulda mevcut olan üniforma zorunluluğundan bahsettiği fakat kesinlikle başörtüsü ile ilgili bir konuyu gündeme getirmediği,

e. İlk olarak öğrenci ve velisinin Okul Müdürüne Okulda başörtülü öğrenci olup olmadığını sorduğu, bunun üzerine Okul Müdürünün Okulda başörtülü öğrenci olmadığını fakat söz konusu durumun kayıt olmalarına engel teşkil etmediğini belirttiği,

f. Ardından öğrencinin abisinin başörtülü öğrenci bulunan özel okul olup olmadığını sorduğu, bunun üzerine Okul Müdürünün kendilerine yardımcı olarak ... Özel ... Fen Lisesi Müdür Yardımcısı N.Ö. ile iletişime geçtiği ve başörtülü öğrencilerin bulunduğu okullar hakkında öğrenci ve velisini bilgilendirdiği fakat fikirlerinin değişmesi durumunda Okullarına kayıt için gelebileceklerini ve kendilerine yardımcı olacaklarını belirttiği, bu durumun dahi bizatihi ayrımcılık yasağının ihlal edilmediğini ispatladığı,

g. Açıklanan hususlarda görüşmeye öğrenci ile birlikte gelen R.B. ve F.M.’ın doğrudan bilgi sahibi olduğu, bu sebeple 6701 sayılı Kanun’un 20’nci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince Kurumumuzca dinlenmelerinin talep edildiği,

ğ. Söz konusu olay sebebiyle Okul Müdürü İ.S. hakkında Eskişehir 8’inci Asliye Ceza Mahkemesinin 2023/... Esas sayılı dosyası ile ‘‘Halkın Bir Kesiminin Benimsediği Dini Değerleri Alenen Aşağılama’’ suçundan dava açıldığı ve yargılama neticesinde 26/5/2023 tarihinde beraat kararı verildiği,

h. Ayrımcılık iddialarını kabul etmedikleri, aksi kanaatin oluşması durumunda dahi bahsedilen ayrımcı söylemler belli bir haktan faydalanılmasına engel teşkil ettiği takdirde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TIHEK) görevli olacağı ve işin esasına girebileceği, öğrencinin eğitim hakkından faydalanmasına engel olunmadığı için konunun TIHEK’in görev alanına girmediği, bahsi geçen tanıklar

dinlenildiğinde öğrencinin eğitim hakkından faydalanmasına engel olunmadığının, herhangi bir hak kaybı ve bir mağduriyet yaşanmadığının görüleceği,

1. İddia edilen olay sebebiyle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğünün 29/5/2023 tarihli ve ... sayılı yazısı ile Okullarına idari para cezası yaptırım uygulanmasına karar verildiği,

i. Ülkemizde de yürürlükte olan AİHS'e Ek 7 No'lu Protokol'ün "*Aynı Suçtan İki Defa Yargılanmama ve Cezalandırılmama Hakkı*" başlıklı 4'üncü maddesine göre Protokol'ün geçerli olduğu ülkelerde aynı suçtan dolayı ikinci defa yargılanma ve cezalandırma durumunun ortadan kaldırıldığı, ...'na MEB tarafından idari yaptırım uygulanması sebebiyle TİHEK tarafından da yaptırma hükmedilmesi durumunda aynı olaydan kaynaklanan iki idari para cezası yaptırımının ve mükerrer işlemin söz konusu olacağı ve bu durumun da AİHS'e Ek 7 No'lu Protokol'ün 4'üncü maddesini ihlal edeceği, bu sebeple Kurumumuz tarafından bir yaptırım uygulanmaması gerektiği iddia edilmekte;

j. Belirtilen tüm hususlara rağmen aksi kanaatin oluşması durumunda Kurumlarının ilk defa bu tarz bir durumla karşılaştığı göz önünde bulundurularak 6701 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine göre idari yaptırım uygulanmamasını ve ilgili Kanun'un lehe olan hükümlerinin uygulanması talep edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı mağdur vekili tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremler sebebiyle Hatay ilinden Eskişehir iline geçici olarak göç eden müvekkil ve ailesinin, eğitim ve öğretim hayatının aksamaması için T.N.İ.'yi Eskişehir'de herhangi bir okula kayıt yaptırmak istedikleri,

b. Emekli öğretmen olan komşuları aracılığı ile İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünde görüşme gerçekleştirdikleri, bu görüşme ile deprem bölgesinden diğer illere giden öğrenciler için özel okullarda da kontenjan ayrıldığını öğrendikleri,

c. Bunun üzerine müvekkilin abisi M.R.İ.'ın, İlçe Milli Eğitim Müdürünün yönlendirmesi sonucu ... Müdürü İ.S. ile görüşmeye gittiği, Okul Müdürünün Okula kayıt olacak öğrenciyi görmediği için olumlu davranışlar sergilemesi üzerine abi M.R.İ.'ın kız kardeşi T.N.İ. ile kayıt olmaya gittiği,

ç. Okul Müdürü İ.S.'un odasının kapısının açık olduğu, öğrenci ile abisi odadan içeriye girmeden önce Okul Müdürünün sert bir tavır ve yüksek bir ses tonu ile "*Bir dakika, sen bu şekilde mi Okula geleceksin*" şeklinde sözler sarf ettiği,

d. Öğrencinin üniforma ile geleceğini ifade etmesinin ardından Okul Müdürünün sert üslubuna devam ederek "*Başındakinden, başörtüsünden bahsediyorum, seni bu şekilde Okula alamam, benim Okulumda bir tane kapalı öğrenci yok, öğretmenlerimde yok, sadece çay ve temizlik yapan kadınlarımız var, onlar da göz önünde bulunmazlar*" şeklinde sözler sarf etmeye devam ettiği,

e. Müvekkil öğrenci ve abisinin durumu şaşkınlıkla karşılayarak kalkmak istedikleri, bu esnada Okul Müdürü İ.S.'un "*Sen başındakini çıkarsan ne olur, bende beş vakit namaz kılıyorum, yahu çıkarsan da Okula öyle gelsen ne olur, ben anlamıyorum, geleceğinle ilgili problem yaşarsın, daha önce bize de bu şekilde bir stajyer öğretmen gelmişti, görevine son vermemek için onu başka şehre yönlendirmiştin, bu Okul olmaz, sizi başka okula yerleştirmeye*

çalışacağıım...” şeklindeki sözlerine devam ettiği ve ardından müvekkil öğrenci ve abisinin Okula kayıt yaptıramadan Okuldan ayrıldığı,

f. Akabinde yaşananların kamuoyuna yansıdığı ve Eskişehir’de büyük bir infial uyandırdığı, Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığının 2023/... soruşturma numaralı ve 22/3/2023 tarihli iddianamesi ile ... Müdürü İ.S.’un Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 216’ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca cezalandırılmasını talep ettiği,

g. Eskişehir 8’inci Asliye Ceza Mahkemesinin 2023/... 2023/... sayılı dosyasında yapılan yargılama sonucu İ.S.’un öğrenci T.N.İ.’ı sırf başörtülü olması sebebiyle Okula kayıt etmediği sabit görülmüş ise de ilgili suçun aleniyet unsurunun oluşmaması sebebiyle çelişkili bir gerekçe ile beraat kararı verildiği, karara karşı Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı ve taraflarınca istinaf başvurusunda bulunulmuş olmakla birlikte yargılamanın devam ettiği,

ğ. Başörtüsünün kadınlar tarafından inandıkları İslam dininin bir gereği olarak takıldığı, müvekkil öğrencinin başörtülü olması sebebiyle diğer öğrencilerden farklı muameleye maruz bırakıldığı ve eğitim hizmeti almasının engellendiği,

h. Başörtülü öğrenci okutmadıklarını ve başörtülü öğretmen çalıştırmadıklarını açıkça ifade eden Okul Müdürünün, bu durumun ...nın istisnasız uyguladığı bir politika olduğunu belirttiği, Okulun web sitesinde yer alan akademik kadroda ve personel kadrosunda tek bir başörtülü kadının bulunmamasının Okulun uyguladığı bu politikayı gözler önüne serdiği,

ı. Okul Müdürünün eyleminin aynı zamanda TCK’nın 112’nci maddesinde düzenlenen eğitim ve öğretim hakkının engellenmesi suçunu oluşturduğu, Okul Müdürünün mağdura sırf başörtülü olması sebebiyle ayrımcılık yaptığı ve eğitim öğretim hakkını engellemesi sebebiyle de cezalandırılmasının talep edildiği,

i. Muhatabın görüşünde yabancı dil eğitimi ve müfredat farklılıklarını öne sürse de müvekkil öğrencinin abisine ön görüşmede bu durumdan bahsedilmediği ve aksine öğrencinin kayıt için Okula davet edildiği, öğrenci T.N.İ.’ın mevcut öğretim ve yabancı dil seviyesinin ölçülmesi amacıyla hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadığı ve muhatap Kurumun bu hususa ilişkin iddialarını destekleyecek hiçbir somut bilgi ve belge sunmadığı,

j. Ülkemizde meydana gelen deprem felaketi nedeniyle travma atlatarak Eskişehir iline gelen ve eğitim hakkından yararlanmak isteyen öğrenci T.N.İ.’ın başörtülü olması sebebiyle Okula kabul edilmeyerek yeni bir travma yaşamasına sebebiyet verildiği ve eğitim hakkının engellendiği iddia edilmekte,

k. Belirtilen sebeplerle muhatap Kurum hakkında ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi ve en üst haddten idari yaptırım uygulanması talep edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa’nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10’uncu maddesinin birinci, üçüncü ve beşinci fıkraları şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri

sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...)Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. Anayasa'nın “Din ve vicdan hürriyeti” başlıklı 24'üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

“Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz (...)

7. Anayasa'nın “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42'nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları şöyledir:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir(...)

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinin (ç) ve (d) bentleri şöyledir:

“(1)Bu Kanunun uygulanmasında; (...) ç) Çoklu ayrımcılık: Ayrımcı uygulamanın birden fazla ayrımcılık temeli ile ilişkili olması durumunu, d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi (...) ifade eder.”

9. 6701 sayılı Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkraları şöyledir:

“Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.(...) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

10. Mezkûr Kanun'un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (d) bendi uyarınca doğrudan ayrımcılık ve çoklu ayrımcılık bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri arasında sayılmıştır.

11. Mezkûr Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

12. Mezkûr Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, “ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmekle görevli olduğu” düzenlenmiştir.

13. Mezkûr Kanun’un “Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi” başlıklı 20’nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“İnceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak gerek görülmesi hâlinde Kurul ve inceleme ve araştırma yapmaya yetkili Kurum personeli, tanık veya ilgili kişileri dinleyebilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 17/3/2023 tarihinde yazılı ve görsel medyada; Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenerek Hatay ilinden Eskişehir iline gelen bir ailenin 9’uncu sınıf öğrencisi olan kızlarını, Eskişehir’de bulunan ... Vakfına bağlı ...’na kaydettirmek istediği ancak öğrencinin başörtülü olması nedeniyle Okula kabul edilmediği şeklinde din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılığa maruz kaldığına ilişkin iddialar yer almıştır. Yazılı ve görsel medyada yer alan bu iddialar üzerine, Kurumumuzca 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında 23/3/2023 tarihli ve 2023/278 sayılı Kurul kararı uyarınca din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılık yasağı kapsamında resen inceleme başlatılmıştır.

15. 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin altıncı fıkrası: “İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızası alınması şarttır. Ancak, çocuğun yüksek yararının gerektirdiği hâllerde kanuni temsilcisinin rızası aranmaz.” düzenlemesine yer vermektedir. İnceleme kapsamında ihlal mağduru şahsen belirlenebilir nitelikte olduğundan mağdurun kanuni temsilcisinin resen inceleme yapılmasına ilişkin açık rızası alınmış olup söz konusu belge dosya kapsamına dâhil edilmiştir.

16. Muhatap Okul, ülkemizde de yürürlükte olan AİHS’e Ek 7 No’lu Protokol’ün “Aynı Suçtan İki Defa Yargılanmama ve Cezalandırılmama Hakkı” başlıklı 4’üncü maddesine göre Protokol’ün geçerli olduğu ülkelerde aynı suçtan dolayı ikinci defa yargılanma ve cezalandırma durumunun ortadan kaldırıldığını, Okullarına MEB tarafından idari yaptırım uygulanması sebebiyle TİHEK tarafından yaptırıma hükmedilmesi durumunda aynı olaydan kaynaklanan iki idari para cezası yaptırımının ve mükerrer işlemin söz konusu olacağını ve bu durumun da AİHS’e Ek 7 No’lu Protokol’ün 4’üncü maddesini ihlal edeceğini, bu sebeple Kurumumuz tarafından bir yaptırım uygulanmaması gerektiğini iddia

etmektedir. Muhatap Okul'un görüş yazısı ekinde sunmuş olduğu MEB Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğünün 29/5/2023 tarihli ve "İdari Para Cezası (...si)" konulu yazısında ...'nin Okul yetkililerinin ülkemizde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından nakil yoluyla kayıt yaptırmak amacıyla Okula gelen depremzede öğrenciye "Bu Okulda hiç başörtülü öğrenci yok, burada zorlanırsın" dedikleri ve öğrencinin kaydını yapmadıkları şeklindeki kabahat fiili nedeniyle 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu'nun 7'nci maddesinin (f) bendi uyarınca 2023 Brüt asgari ücretinin on katı tutarında olan 100.080 TL idari para cezası ile cezalandırılmasının uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

17. Bu kapsamda AİHS'e Ek 7 No'lu Protokol'ün 4'üncü maddesinin ve Kabahatler Kanunu'nun 15'inci maddesinin inceleme konusu yapılması gerekmektedir. AİHS'e Ek 7 No'lu Protokol'ün 4'üncü maddesinin birinci fıkrası: "Hiç kimse, bir devletin hukukuna ve ceza muhakemesi usulüne uygun olarak kesin bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı, aynı devletin yargı yetkisi içindeki ceza yargılamaları kapsamında yeniden yargılanamaz veya cezalandırılmaz." Kabahatler Kanunu'nun 15'inci maddesinin birinci fıkrası ise şöyledir: "Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir." 6701 sayılı Kanun'un "İdari yaptırımlar" başlıklı 25'inci maddesinin altıncı fıkrası ise: "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde idari yaptırımlara ilişkin olarak 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır." şeklindedir. AİHS'e Ek 7 No'lu Protokol'ün 4'üncü maddesi *ne bis in idem* ilkesini bünyesinde barındırmaktadır ve bir kişinin ceza davasında yargılanması veya dava sonucunda mahkûm edilmesi halinde uygulanmaktadır. (David Harris, Michael O'Boyle, Ed Bates, Carla Buckley, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, Yüksek Yargı Kurumlarının Avrupa Standartları Bakımından Rollerinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi, Avrupa Konseyi, 2013, s. 778-779). Kabahatler Kanunu'nda ise bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Özel Eğitim Kurumları Kanunu ve 6701 sayılı Kanun kapsamında bahse konu kabahatin gerçekleşmesi durumunda yaptırım niteliğinde sadece idari para cezası öngörüldüğü ve bu durumda en ağır idari para cezasının verileceği hüküm altına alınsa da söz konusu düzenlemenin 6701 sayılı Kanun'da yer alan ayrımcılık yasağı kapsamında bahse konu olay hakkında inceleme ve araştırma yapılmasına engel teşkil etmeyeceği değerlendirilmektedir. Bu çerçevede söz konusu hükümler uyarınca Kurumumuzca ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik görevi kapsamında inceleme ve araştırma yapılmasına mani bir durum olmadığı değerlendirilmiştir.

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No:36042/97, 11/6/2002, para. 48 ve AİHM, *Okpysz/Almanya*, B. No:59140/00, 25/10/2005, para. 33). Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da AİHM içtihatlarına paralel olarak nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi

bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

19. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde de özel olarak düzenlenmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin (İHEB) 2'nci maddesi şöyledir: *“Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.”* BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin (ESKHS) 2'nci maddesinin ikinci fıkrası şöyledir: *“Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, bu Sözleşme'de belirtilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da başka bir statü bakımından herhangi bir ayırım gözetilmeksizin uygulanmasını taahhüt ederler.”* BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (ÇHS) 2'nci maddesi şu şekildedir: *“Taraf Devletler, bu Sözleşme'de yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana-babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanırlar ve taahhüt ederler. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayırımı veya cezaya tâbi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemi alırlar.”* Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre ise: *“Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”*

20. Eğitim hakkı ise uluslararası ve ulusal hukukta güvence altına alınmış bir diğer önemli haktır. Uluslararası hukuk kapsamında eğitim hakkı, İHEB'in 26'ncı maddesi, ESKHS'nin 13'üncü maddesi ve ÇHS'nin 28'inci maddesi ile koruma altına alınmıştır. İHEB'in 26'ncı maddesi şöyledir: *“Herkes, eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel öğrenim aşamalarında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yükseköğrenim, yeteneğe göre herkese eşit olarak sağlanır. Eğitim, insan kişiliğinin tam geliştirilmesine, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmeye yönelik olmalıdır. Eğitim, bütün uluslar, ırklar ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu yerleştirmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışı koruma yolundaki etkinliklerini güçlendirmelidir. Ana-babalar, çocuklarına verilecek eğitimi seçmede öncelikli hak sahibidir.”* ESKHS'nin 13'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre: *“Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, herkesin eğitim görme hakkına sahip olduğunu kabul ederler. Taraf Devletler, eğitimin, insanın kişiliğinin ve onur duygusunun tam olarak gelişmesine yönelik olacağı ve insan*

hakları ile temel özgürlüklere saygıyı güçlendireceği hususunda mutabıktırlar. Taraf Devletler, ayrıca eğitimin, herkesin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılmasını sağlayacağı, tüm uluslar ve tüm ırksal, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştireceği ve Birleşmiş Milletler'in barışın korunmasına yönelik faaliyetlerini güçlendireceği hususlarında mutabıktırlar.”

21. ÇHS'nin 28'inci maddesi ise şöyledir: “*Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle: İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler; Ortaöğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar; (...)*” AİHS'e Ek 1 Numaralı Protokol'ün 2'nci maddesi de “*Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneyeceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir.*” hükmünü haizdir.

22. Ulusal hukuk kapsamında eğitim hakkı ise Anayasa'nın 42'nci maddesinde ve 24/6/1973 tarihli ve 14574 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile koruma altına alınmıştır. Mezkûr Kanun'un “*Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri*” konulu ikinci bölümünün “*Genellik ve eşitlik*” başlıklı 4'üncü maddesi şöyledir: “*Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.*” 1739 sayılı Kanun'un “*Fırsat ve imkân eşitliği*” başlıklı 8'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir: “*Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır.*” 14/2/2007 tarihli ve 26434 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu'nun “*Eğitim-öğretim ve kurumların yönetimi*” başlıklı 6'ncı maddesi şöyledir: “*Kurumlarda eğitim-öğretim ve yönetim, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak yürütülür.*”

23. 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik'in “*Amaç ve kapsam*” başlıklı 2'nci maddesi şöyledir: “*Bu Yönetmeliğin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin kılık ve kıyafetlerine dair usûl ve esasları düzenlemektir. Bu Yönetmelik, 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 3 üncü maddesinin sekizinci fıkrası ile 5 inci maddesinde belirtilen okulların öğrencileri hakkında uygulanmaz.*”; “*Kılık ve kıyafet sınırlamaları*” başlıklı 4'üncü maddesinin (e) bendi ise şöyledir: “*Okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilkokullarda okul içinde baş açık bulunur.*”

24. Resen incelemeye konu somut olay bağlamında değerlendirmeye esas teşkil edecek olan din ve vicdan özgürlüğü ise demokratik toplumun vazgeçilmez unsurları arasında yer alan ve gerek uluslararası belgeler gerekse Anayasa ile koruma altına alınan temel bir haktır. Din ve vicdan özgürlüğüne ilişkin olarak İHEB'in 18'inci maddesi şöyledir: “*Her şahsın, fikir, vicdan ve din özgürlüğü hakkı vardır. Bu*

hak din ve kanaat değiştirme özgürlüğünü, dinini veya kanaatini tek başına veya topluca, açık veya özel surette, öğretim, tabikat, ibadet ve ayinlerle izhar etme özgürlüğünü içerir.” BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşme’nin (MSHS) 18’inci maddesine göre: *“Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahip olacaktır. Bu hak, herkesin istediği dine ya da inanca sahip olması ya da bunları benimsemesi özgürlüğünü ve herkesin aleni veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretim bakımından ortaya koyma özgürlüğünü de içerir. Hiç kimse, kendi seçtiği bir din ya da inanca sahip olma ya da bunu benimseme özgürlüğünü zedeleyecek bir baskıya maruz bırakılamaz. Bir kimsenin kendi dinini veya inançlarını ortaya koyma özgürlüğüne ancak yasalarla belirlenen ve kamu güvenliğini, düzenini, sağlığını, ahlakını ya da başkalarının temel hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli kısıtlamalar getirilebilir.”* ÇHS’nin 14’üncü maddesinin birinci fıkrası ise şöyledir: *“Taraf Devletler, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler.”* BM Genel Kurulu’nun 25/11/1981 tarihli ve 36/55 sayılı kararıyla ilan edilen Din ve İnanca Dayanan Her Türlü Hoşgörüsüzlüğün ve Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesi Bildirisi’nin 4’üncü maddesinde ise: *“Bütün devletler, kişisel, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel yaşamın her alanında insan haklarının ve temel özgürlüklerinin tanınması, kullanılması ve bunlardan yararlanılması sırasında din ve inanca dayanan ayrımcılığı önlemek ve tasfiye etmek için etkili tedbirler alır”* denilmiştir.

25. Din ve vicdan özgürlüğü AİHS’nin 9’uncu maddesi ile de koruma altına alınmıştır. Söz konusu madde şöyledir: *“Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık veya kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, sadece yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda kamu güvenliğinin, kamu düzeninin, genel sağlık veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli sınırlamalara tabi tutulabilir.”*

26. AİHM de din ve vicdan özgürlüğünü, kamu düzeninin temel unsuru olan demokrasinin en önemli ilkelerinden biri olarak kabul etmektedir. Din ve vicdan özgürlüğünün içsel (*forum internum*) ve dışsal (*forum externum*) iki boyutu bulunmakta olup içsel boyutu; düşünce, vicdan ve dini inanç özgürlüğüne sahip olmayı, din veya inanç değiştirme özgürlüğünü ve inanmamayı da kapsamaktadır. Dışsal boyutu ise kişinin dinini, inancını ve düşüncesini dışa vurmasını, aleni veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretim bakımından ortaya koyma özgürlüğünü ifade etmektedir. Bu açıdan din özgürlüğü esas olarak bireyin vicdanı ile ilgili bir husus olmakla birlikte aynı zamanda, diğer hususların yanı sıra “dinini açıklama” özgürlüğünü de içerir. Sözcükler ve hareketler ile açığa vurma, dini inançların varlığı ile bağlantılı bir olgudur (AİHM, *Kokkinakis/Yunanistan*, B. No: 14307/88, 25/5/1993, para. 31).

27. Din veya inancın açığa vurulması, BM İnsan Hakları Komitesinin (İHK) 22 No’lu Genel Yorumu’nda ise řu şekilde ifade edilmiştir: *“Din veya inancı ortaya koyma özgürlüğü “bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak ve aleni veya özel olarak” kullanılabilir. Din veya inancı ortaya koyma özgürlüğü, tapınma, ibadet etme, kuralları uygulama, dinin veya inancın gereklerini*

öğrenme gibi geniş ölçüde birçok fiili kapsamaktadır. Tapınma kavramı inancı doğrudan açıklamaya yönelik ayinsel ve törensel eylemleri ve bu tip eylemlerin bir parçasını oluşturan ibadet yerleri inşa etme, törensel objelerin kullanılması, sembollerin teşhiri ve tatillere ve dinlenme günlerine uyulmasını da içermektedir. Din veya inanca uygunluk veya din veya inancın gereklerinin uygulanması, sadece törenleri değil aynı zamanda, beslenme ile ilgili belirli âdetleri, belirli kıyafetlerin giyilmesini veya başörtüsü takılmasını, hayatın belirli aşamalarıyla ilgili törenlere katılmayı, özellikle belirli bir grubun kullandığı belirli bir dili konuşmayı da içerebilir. Ayrıca, belirli bir din veya inancın uygulanması ve öğretilmesi; belirli din gruplarının temel faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturan dini liderleri, rahipleri, din eğitimi verecek olan öğretmenleri seçme, seminerler düzenleme veya dini okullar açma, dini metinler ve dini yayınlar hazırlama ve dağıtma özgürlüğünü de kapsamaktadır.” (İHK, Düşünce, Vicdan ve Din Özgürlüğüne İlişkin Genel Yorum No.22, 48. Oturum (1993), para. 4).

28. Başörtüsü kullanmanın din özgürlüğü içinde değerlendirilmesi gerektiği, AİHM tarafından kabul edildiği gibi (bkz. AİHM, *Leyla Şahin/Türkiye*, B. No. 44774/98, 29/6/2004, para. 71) MSHS'nin tarafı olan ülkelerde Sözleşme'nin uygulanmasını gözlemlemek amacıyla kurulmuş olan İHK tarafından da kabul edilmiştir. İHK'nın, Özbekistan hakkında vermiş olduğu kararında kendine özgü dinsel başörtüler kullanılmasının dinsel yaşamın korunması gereken bir yönünü oluşturduğu belirtilmiştir. AYM de din ve inanç özgürlüğüne ilişkin değerlendirmelerinde söz konusu karara atıfta bulunmaktadır: “Başvurucu mağdur, düşünce, vicdan ve din özgürlüğünün ihlal edildiğini, inancının gereği olarak tatbik ettiği başörtüsünü tatbik etmekten vazgeçmek istememesi nedeniyle, üniversiteden uzaklaştırılmış olduğunu iddia etmektedir. Komite, kişinin dinini ve inancını ifade etme hürriyetinin kamusal alanda din ve inancına uygun kılık ve kıyafet giymesini de kapsadığını kabul eder. Bunun da ötesinde Komite, kişinin özel ya da kamusal alanda dini elbise giymesinin yasaklanmasını, kişinin din seçme ya da değiştirme özgürlüğüne zarar verecek herhangi bir zorlamayı yasaklayan 18'nci maddenin ikinci fıkrasının ihlali olarak değerlendirir. (bkz. İHK, *Raihon Hudeyberganova /Özbekistan*, B. No. 931/00, 5/11/2004, para. 6.2).” (AYM, *Tuğba Arslan*, [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, para. 75). Bu çerçevede AİHM ve İHK'nın kararlarında din ve vicdan özgürlüğünün, ibadet ve dinsel ritüellerin yerine getirilmesini, dini inancın sembollerinin kullanılmasını ve o dinin bayram ve dinlenme günlerine uyulmasını da kapsadığının vurgulandığı anlaşılmaktadır.

29. Açıklandığı üzere temel insan hakları ilkelerinden biri olan ayrımcılık yasağı, eğitim hakkı ve din ve vicdan özgürlüğü, ulusal ve uluslararası insan hakları metinlerinde güvence altına alınmıştır. Bu kapsamda ÇHS'nin 14'üncü maddesi uyarınca Taraf Devletler, çocukların düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı göstermekle yükümlüdür. Belirtmek gerekir ki eğitimin en genel anlamdaki hedefi, çocuğun özgür bir topluma tam olarak ve sorumluluk duygusuyla katılma yeteneklerini ve fırsatlarını en üst seviyeye çıkarmaktır (Çocuk Hakları Komitesi, Eğitimin Amaçlarına İlişkin Genel Yorum No.1, ÇHS/GY/2001/1, para. 12). Bu nedenle ÇHS'nin 2'nci maddesinde belirtilen nedenlerden herhangi birine dayalı ayrımcılık, ister açık ister üstü kapalı olsun, çocuğun insanlık onuruna aykırı düşüğü gibi, çocuğun eğitim fırsatlarından yararlanma kapasitesini zedeleyici, hatta yok edici bir

durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Çocuk Hakları Komitesi, ÇHS/GY/2001/1, para. 10).

30. Somut olay kapsamında deprem sebebiyle Hatay'dan Eskişehir'e gelen bir ailenin emekli öğretmen olan komşuları aracılığı ile Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile görüştüğü, Müdürlüğün de yönlendirmesi ile özel okullarda depremezdelere açılan kontenjandan faydalanarak 9'uncu sınıf öğrencisi kızlarını Eskişehir'de ...'na kaydettirmek istediği fakat öğrencinin başörtülü olduğu gerekçesiyle Okula kaydının yapılmak istenmediği ve farklı bir özel Okula yönlendirildiği, bu sebeple öğrencinin din ve inanç ile cinsiyet temellerinde ayrımcılığa maruz kaldığı iddiası yer almaktadır. Bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını objektif ve makul bir neden olmaksızın din ve inanç ile cinsiyeti nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele ayrımcılık oluşturacaktır. Bu çerçevede öncelikle başvuranın hukuken tanınmış olan eğitim hakkından karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını din ve inanç ile cinsiyeti nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran farklı bir muamele bulunup bulunmadığı inceleme konusu yapılacaktır.

31. Bu çerçevede somut olayda iddia edilen farklı muamelenin tespiti için muhatap hakkında yürütülen yargısal sürece ilişkin evrak incelenmiştir. Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığının 22/3/2023 tarihli ve ... sayılı yazısı ile 17/3/2023 tarihinde bir kısım sosyal medya hesaplarında ve basında Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenerek Hatay ilinden Eskişehir iline gelen bir öğrencinin başörtülü olması nedeniyle Eskişehir ilinde faaliyet gösteren Eskişehir ...na kabul edilmediği iddiaları ve bu yönde yapılan protestolar gözetilerek Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığınca 2023/... No'lu evrakla resen soruşturma başlatıldığı, soruşturma kapsamında 22/3/2023 tarihinde şüpheli İ.S. hakkında "*Halkın Bir Kesiminin Benimsediği Dini Değerleri Alenen Aşağılama*" suçundan kamu davası açıldığı ve Eskişehir 8'inci Asliye Ceza Mahkemesinin 2023/... sayılı iddianamenin değerlendirilmesi amacıyla evrakın yürütüldüğü bildirilmiştir. Bu kapsamda 9/6/2023 tarihinde Eskişehir Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu aracılığı ile Eskişehir 8'inci Asliye Ceza Mahkemesinde şüpheli İ.S.'a ilişkin görülmekte olan davada alınan kararın ve dosyanın bir suretinin Kurumumuza gönderilmesi talep edilmiştir. 13/6/2023 tarihinde Eskişehir 8'inci Asliye Ceza Mahkemesinde görülmekte olan İ.S.'a ilişkin ceza davası dosyası ve alınan kararın bir sureti Kurumumuza gönderilmiş olup bahse konu belgeler dosya kapsamına dâhil edilmiştir.

32. Okul Müdürü İ.S. hakkında "*Halkın Bir Kesiminin Benimsediği Dini Değerleri Alenen Aşağılama*" suçundan yürütülen yargılamaya ilişkin Eskişehir 8'inci Asliye Ceza Mahkemesi ceza davası dosyası incelendiğinde; 28/3/2023 tarihinde iddianamenin kabul edilerek kovuşturmanın başlamasına karar verildiği, ilk duruşmanın 17/5/2023 tarihinde gerçekleştirildiği ve ikinci duruşmanın yapıldığı 26/5/2023 tarihinde bahse konu suçun yasal unsurlarının oluşmadığından bahisle beraat kararı verildiği ve karara karşı Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı, müşteki ve katılan vekili ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı avukatı tarafından istinaf yoluna başvurulduğu anlaşılmaktadır. Mahkemenin 2023/... karar numaralı ve 26/5/2023 tarihli beraat kararının gerekçesinde, mağdur öğrencinin sırf başörtülü olması nedeniyle sanık İ.S. tarafından müdürlüğünü yaptığı Eskişehir ...'na kaydının yapılmadığının mevcut deliller ve dosya kapsamında sabit olduğu yer almaktadır.

33. Bunun yanı sıra Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 6/6/2023 tarihinde Müdürlüklerince ... Müdürü İ.S.'a ilişkin yürütülen bir idari soruşturmanın olup olmadığının bildirilmesi; varsa yürütülen idari soruşturmaya ilişkin bilgi ve belgelerin Kurumumuza gönderilmesi istenmiştir. 13/6/2023 tarihinde Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından Müdürlüklerince konuya ilişkin herhangi bir inceleme/soruşturma yapılmadığı ve Eskişehir ... Müdürü İ.S. hakkında MEB Müfettişlerince 18/5/2023 tarih ve ... sayı ile inceleme/soruşturma yapıldığı belirtilmiştir. Bu sebeple MEB'den 21/6/2023 tarihinde yürütüldüğü belirtilen inceleme/soruşturmaya ilişkin bilgi ve belgeler talep edilmiştir. MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından 3/7/2023 tarihinde yazımız ile talep edilen Eskişehir İli Tepebaşı İlçesi ... Müdürü İ.S. hakkında Bakanlık müfettişleri tarafından düzenlenen soruşturma raporunun ekleri ile birlikte Personel Genel Müdürlüğüne gönderildiği belirtilerek mezkûr raporun Teftiş Kurulu Başkanlığı arşivinde mevcut olan eksiz örneğinin ekte sunulduğu; soruşturma raporu eklerinin ise belirtilen süre içerisinde Kurumumuza gönderileceği belirtilmiştir.

34. Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 17/7/2023 tarihinde ... Müdürü İ.S. hakkında MEB Müfettişlerince yürütülen soruşturma sonucunda düzenlenen 18/5/2023 tarihli ... sayılı rapor ve ekleri Kurumumuza gönderilmiş olup bahse konu belgeler dosya kapsamına dâhil edilmiştir. Soruşturma raporu ve ekleri arasında ...'na ait 9/3/2023 tarihli 2 adet CD'nin de olduğu görülmüştür. Bahse konu CD'lerde yer alan görüntüler izlenmiş olup bu görüntülerde Okula ve Müdür odasına giriş ve çıkışların yer aldığı fakat Okul Müdürünün odasında gerçekleşen görüşmeye ilişkin bir görüntünün ve ses kaydının olmadığı anlaşılmıştır. Kolluk tarafından düzenlenen 18/3/2023 tarihli tutanakta da olayın meydana geldiği beyan edilen Müdür odasının kontrol edildiği, oda içerisinde kamera ve ses kaydı olan herhangi bir cihazın olmadığı ancak Okul koridorunda güvenlik kamerasının olduğu yer almaktadır.

35. MEB Teftiş Kurulu Başkanlığının 18/5/2023 tarihli ve ... sayılı soruşturma raporu incelendiğinde öğrencinin başörtülü olması sebebiyle Eskişehir ... yetkililerince kaydının yapılmaması hususunun soruşturmanın konusunu oluşturduğu, bahse konu olayın 9/3/2023 tarihinde gerçekleştiği, soruşturmanın 26/3/2023 tarihinde başlayarak 18/5/2023 tarihinde neticelendirildiği, soruşturma kapsamında şikâyetçi konumunda olan öğrenci T.N.İ.'ın ve abisi M.R.İ.'ın, itham/şikâyet edilen konumunda Okul müdürü İ.S.'un ve tanık konumunda ... Özel ... Müdür Yardımcısı N.Ö.'ın ifadelerine başvurulduğu ve soruşturma dosyası kapsamında bu ifadelerin yer aldığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra dosya eklerinden öğrencinin abisinin 15/3/2023 tarihinde Eskişehir Valiliğine dilekçe vermek suretiyle şikâyetçi olduğu, Eskişehir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 20/3/2023 tarihli ve ... sayılı Makam Oluru ile bahse konu olay hakkında soruşturmanın başlatıldığı, soruşturmanın yürütülmesi amacıyla 21/3/2023 tarihinde eğitim müfettişlerinin görevlendirildiği fakat MEB Teftiş Kurulu Başkanlığının 27/3/2023 tarihli ve ... sayılı yazısı ile bahse konu inceleme/soruşturma için 23/3/2023 tarihli ve ... sayılı yazı ile Bakanlık müfettişlerinin görevlendirildiği belirtilerek Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişleri Başkanlığından bahse konu özel eğitim kurumu hakkında yapılmış/yapılmakta olan herhangi bir inceleme/soruşturma varsa ilgili bilgi ve belgelerin

devredilmesinin istendiği ve soruşturmanın MEB'e devredildiği anlaşılmaktadır.

36. Bu çerçevede MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan 18/5/2023 tarihli ve ... sayılı soruşturma raporunda öğrencinin başka bir okula yönlendirilmesi için farklı bir özel Okula telefon edilmesi olayının şikâyetçiler, tanık ve itham edilen tarafından doğrulanan ortak beyan olduğu, Okul Müdürünün kendi Okuluna kayıt olmak için gelen bir öğrenciyi aynı günün sabahında gerçekleştirilen olumlu görüşmeye rağmen yardımcı olmak amacıyla başka bir okula yönlendirmesinin hayatın olağan akışına uygun görülmediği, söz konusu olayın hayatın olağan akışına uygun, mantıklı ve hukuki bir izaha muhtaç olduğu, bu sebeple ortak beyan da iddia edildiği gibi Okul Müdürü İ.S.'un, öğrenci T.N.İ.'ın başörtülü olması sebebiyle Okula kaydını yapmadığı ve başka bir özel okula yönlendirdiği yönünde güçlü bir kanaat oluştuğu ve söz konusu iddiasının sübuta erdiğinin değerlendirildiği görülmektedir.

37. Bahse konu soruşturma raporunda sübuta eren bu iddia, disiplin yönünden değerlendirildiğinde Eskişehir ... (...) Müdürü İ.S.'un 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/C-a maddesi uyarınca "1/30 Oranında Aylıktan Kesme" cezası ile cezalandırılması; adli yönden değerlendirildiğinde Okul Müdürü İ.S. hakkında "Halkın Bir Kesiminin Benimsediği Dini Değerleri Alenen Aşağılama" suçundan Eskişehir 8'inci Asliye Ceza Mahkemesinde kamu davası açıldığı ve hazırlanan iddianame değerlendirme aşamasında olduğundan herhangi bir işlem tayinine gerek olmadığı; idari yönden elde edilen bilgiler ve mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Okul Müdürü İ.S.'un bahse konu olayın faili olduğu ve fiilinin 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu'nun 6'ncı maddesi hükmüne aykırı olduğu hususları göz önüne alındığında; Kurum Müdürü olarak Okula kayıt yaptırmak için gelen başörtülü öğrencinin kaydını yapmayarak yasal sorumluluklarını yerine getirmediği, Anayasa, uluslararası ve ulusal mevzuatta sayılan eğitim hakkı, genellik ve eşitlik ile fırsat ve imkân eşitliği ilkelerini göz ardı ettiği, bu haliyle herhangi bir eğitim kurumunda yöneticilik yapmasının uygun olmayacağı, kamu ve kurum yararı gözetilmesi ve hizmetin gereği olarak yöneticilik görevlerinin üzerinden alınmasının uygun olacağı; mali yönden değerlendirildiğinde herhangi bir işlem tayinine gerek olmadığı; ayrıca idari yönden Eskişehir ... Lisesi hakkında 5580 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinin (f) bendinde yer alan "14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun genel ve özel amaçları ile temel ilkelerine uymaması..." fiili sebebiyle 2023 yılı Mart ayı esas alınarak "Brüt Asgari Ücretin On Katı İdari Para Cezasının Uygulanması" gerektiği yönünde kanaat bildirildiği görülmektedir.

38. Bu çerçevede gerek ceza davası kapsamında mağdur öğrencinin sırf başörtülü olması nedeniyle sanık İ.S. tarafından müdürlüğünü yaptığı Eskişehir ...'na kayıt edilmediğinin mevcut deliller ve dosya kapsamında sabit olduğu gerekse de idari soruşturma/inceleme kapsamında Okul Müdürü İ.S.'un, öğrenci T.N.İ.'ın başörtülü olması sebebiyle Okula kaydını yapmadığı ve başka bir özel okula yönlendirdiği yönünde güçlü bir kanaat oluştuğu ve söz konusu iddiasının sübuta erdiğinin değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra gerek ceza soruşturması ve kovuşturması kapsamında gerekse de idari soruşturma kapsamında mağdur olan öğrencinin ve abisinin müteaddit kere ifadelerinin alındığı anlaşılmaktadır. Bu ifadelerden M.R.İ.'ın, İlçe Milli Eğitim Müdürünün yönlendirmesi sonucu ... müdürü İ.S. ile görüşmeye

gittiği, Okul Müdürünün Okula kayıt olacak öğrenciyi görmediği için olumlu davranışlar sergilemesi üzerine abi M.R.İ.'ın kız kardeşi T.N.İ. ile Okula kayıt olmaya gittiği, Okul müdürü İ.S.'un odasının kapısının açık olduğu, öğrenci ile abisi odadan içeriye girmeden önce Okul müdürünün sert bir tavır ve yüksek bir ses tonu ile “*Bir dakika, sen bu şekilde mi Okula geleceksin*” şeklinde sözler sarf ettiği, öğrencinin üniforma ile geleceğini ifade etmesinin ardından Okul Müdürünün sert üslubuna devam ederek “*Başındakinden, başörtüsünden bahsediyorum, seni bu şekilde Okula alamam, benim Okulumda bir tane kapalı öğrenci yok, öğretmenlerimde yok, sadece çay ve temizlik yapan kadınlarımız var, onlar da göz önünde bulunmazlar*” şeklindeki ifadelerine devam ettiği, öğrenci ve abisinin durumu şaşkınlıkla karşılayarak kalkmak istedikleri, bu esnada Okul Müdürü İ.S.'un “*Sen başındakini çıkarsan ne olur, bende beş vakit namaz kılıyorum, yahu çıkarsan da Okula öyle gelsen ne olur, ben anlamıyorum, geleceğinle ilgili problem yaşarsın, daha önce bize de bu şekilde bir stajyer öğretmen gelmişti, görevine son vermemek için onu başka şehre yönlendirmiştin, bu Okul olmaz, sizi başka Okula yerleştirmeye çalışacağım...*” şeklinde konuşmaya devam ettiği ve ardından öğrenci ve abisinin Okula kayıt yaptıramadan Okuldan ayrıldığı belirtilmiştir.

39. Olay sosyal medyada yer almakla birlikte öğrencinin abisinin Eskişehir Valiliğine şikâyet dilekçesi vererek süreci başlattığı, bu kapsamda öncelikle Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne konu hakkında inceleme/soruşturma başlatıldığı, daha sonra bu inceleme/soruşturmanın MEB Teftiş Kurulu Başkanlığına devredildiği, aynı zamanda konuya ilişkin Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından da soruşturma başlatılarak Eskişehir 8’nci Asliye Ceza Mahkemesinde yargılamanın yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda hem idari soruşturma dosyası hem de adli soruşturma ve kovuşturma dosyaları incelendiğinde öğrenci ve abisinin ifadelerinin Eskişehir İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 20/3/2023 tarihinde düzenlenen fezlekeden itibaren Eskişehir 8’nci Asliye Ceza Mahkemesinin 17/7/2023 tarihli duruşma tutanağına kadar tüm adli süreçler ile MEB ve Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülen idari soruşturma dosyası kapsamında tutarlılık arz ettiği görülmektedir. Bu çerçevede somut olay kapsamında mağdur öğrencinin hukuken tanınmış olan eğitim hakkından karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını başörtüsü nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran farklı bir muamele olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

40. Din veya inanca uygunluk veya din veya inancın gereklerinin uygulanması, sadece törenleri değil aynı zamanda, beslenme ile ilgili belirli âdetleri, belirli kıyafetlerin giyilmesini, başörtüsü takılmasını da içerebilir (TİHEK, B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, para. 29). Bu bağlamda başörtüsünün de din ve inanç özgürlüğü kapsamında bir dışa vurum şekli olduğunun kabul edilmesi gerekir. Ayrıca vurgulamak gerekir ki kişiye inancının gereği olarak başörtüsü takması nedeniyle bir hizmetin sunulmaması durumunda din ve inanç temelini yanı sıra cinsiyeti nedeniyle de ayrımcılık yapılmış olacaktır (TİHEK, Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 15/7/2021 Tarihli Kararına İlişkin Değerlendirme Raporu, 2023, Ankara, s. 35). Anayasa Mahkemesi de kadınların İslam dininin bir emri olduğu inancıyla başörtüsü takmasını, Anayasa’nın 24’üncü maddesinin olağan anlamının kapsamında değerlendirilebilecek bir konu olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir (AYM, *Tuğba Arslan*, para. 74). Bu çerçevede başvurana yönelik farklı muamelenin din ve inancı ile cinsiyetinden kaynaklandığı

değerlendirilmektedir. Bu aşamadan itibaren bu farklı muamelenin objektif ve makul bir nedeninin bulunup bulunmadığı inceleme konusu yapılacaktır.

41. Muhatap Okul tarafından öğrencinin abisi ile emekli okul müdürleri R.B. ve F.M.'ın Okula kayıt için geldiklerinde Okul Müdürü İ.S. ile görüştükleri, Okul Müdürü tarafından gelen kişilere Okul ile ilgili genel bilgilendirmede bulunulduktan sonra görüşmek üzere gelenlerin öğrencinin geldiği Okulun İmam Hatip Okulu olduğunu söylemeleri üzerine Okul Müdürünün ... yabancı dil ile eğitim verdiği ve Okullarının müfredatının farklı olması sebebiyle öğrencinin Okula uyum sağlamakta zorlanacağını ifade ettiği, Okul Müdürünün öğrenciye ikinci bir travma yaşatmamak amacıyla iyi niyetli bir şekilde yardımcı olmaya çalıştığı ve kendisine müfredat ve tercihlerini dikkate alarak önerilerde bulunduğu, öğrencinin geldiği Okulun müfredatının farklı olması sebebiyle öğrencinin uyum sorunu yaşayabileceğinin düşünülmesi ve manevi açıdan zarar görmesi istenmediğinden öneri getirildiği ve meşru amaç uğruna hareket edildiği, nesnel ve makul gerekçelerle öğrenciye ve velisine bilgilendirmede bulunularak tercihin kendilerine bırakıldığı, başörtüsü sebebiyle bir ayrımcılığın kesinlikle yapılmadığı, söz konusu bilgilendirmelerin ardından 1-2 gün içerisinde gelmeleri halinde Okula kayıt yapılabileceğinin belirtildiği ve açıklanan hususlarda görüşmeye öğrenci ile birlikte gelen R.B. ve F.M.'ın doğrudan bilgi sahibi olduğu belirtilerek 6701 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince Kurumumuzca dinlenmeleri talep edilmiştir.

42. Mezkûr Kanun'un tanık dinlenmesine ilişkin hükümler içeren 20'nci maddesinin üçüncü fıkrasında inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak gerek görülmesi hâlinde Kurul ve inceleme ve araştırma yapmaya yetkili Kurum personelinin, tanık veya ilgili kişileri dinleyebileceği yer almaktadır. R.B. ve F.M.'ın 2023/... soruşturma numaralı 2023/... esas numaralı ve 2023/... iddianame numaralı iddianamede kolluk tarafından bilgi veren olarak ifadelerinin alındığı anlaşılmakta olup bahse konu kişilerin olaya ilişkin beyanlarını bu kapsamda belirttiği anlaşıldığından Kanun'un 20'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca tanık olarak dinlenmelerine gerek görülmemiştir. Ayrıca MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen soruşturmaya ilişkin 18/5/2023 tarihli ve ... sayılı soruşturma raporunda da yaşanan olaylarda adı geçen R.B. ve F.M.'ın ifadelerine başvurulmadığı ve Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında Eskişehir İl Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğü tarafından alınan ifadelerin değerlendirmeye esas alındığı görülmektedir. Bunun yanı sıra dosya kapsamında öğrencinin başörtülü olduğu gerekçesiyle Okula alınmadığı iddiasına yönelik bahse konu olayın 9/3/2023 tarihinde öğleden sonra 16:30 civarında gerçekleştiği ve bu görüşmede bilgi sahibi olarak belirtilen R.B. ve F.M.'ın olmadığını da dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgeler ile Okula giriş ve çıkışı gösteren kamera görüntüleri uyarınca sabit olduğu anlaşılmaktadır.

43. Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgeler ile Okula giriş ve çıkışı gösteren kamera görüntüleri uyarınca bilgi sahibi olarak belirtilen R.B. ve F.M.'ın, 9/3/2023 tarihinde öğleden önce öğrencinin abisi ile birlikte öğrenci olmadan Okul Müdürü ile ön görüşme gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. F.M. ve R.B.'nın savcılık soruşturması kapsamında kolluk tarafından bilgi veren olarak alınan 20/3/2023 tarihli ifadelerine ilişkin tutanaklarda bahse konu görüşmede başörtüsü ile ilgili bir konunun geçmediği ve Okulun yabancı dil ağırlıklı olduğundan

bahsedilerek gerekirse öğrenci için takviye İngilizce dersinin planlanabileceğinin belirtildiği anlaşılmaktadır.

44. Öncelikle belirtmek gerekir ki dosya kapsamında mağdur öğrencinin depremden önce Hatay'da Antakya İmam Hatip Lisesinde eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. Okul Müdürü İ.S.'un Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığında, MEB müfettişleri tarafından alınan ifadesinde ve muhatap Okulun Kurumumuza gönderdiği görüş yazısının tamamında öğrencinin Okulun Anadolu Lisesi olması ve programında yoğun İngilizce dersi olması ve öğrencinin bu sebeple problem yaşayabileceği kaygısı dile getirilerek farklı bir Özel Fen Lisesi'ne yönlendirildiğinin belirtildiği anlaşılmaktadır. MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı soruşturma raporunda Okul Müdürü İ.S.'un ... Anadolu Lisesinde görev yaptığını beyan etmişse de ... Lisesi/Ortaokulunda yönetici (müdür) olarak görev yaptığının anlaşıldığı yer almaktadır. Bununla birlikte soruşturma evrakının ekinde yer alan İ.S.'a ait özel eğitim kurumları hizmet cetvelinde de İ.S.'un 24/5/2019 tarihinden itibaren ... Lisesinde Okul Müdürü olarak görevli olduğu anlaşılmaktadır. Bu tespitten de hareketle muhatap Okulun, Okul Müdürünün öğrencinin İmam Hatip Okulundan geldiği ve kendi Okullarındaki yoğun İngilizce dersi programından dolayı zorluk çekebileceği endişesi ile öğrencinin yine kendi Okullarına benzer nitelikte bir eğitim veren Özel ... Lisesine yönlendirildiğini belirtmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

45. Mağdur vekili, muhatap Okulun görüşünde yabancı dil eğitimi ve müfredat farklılıklarını öne sürse de müvekkil öğrencinin abisine ön görüşmede bu durumdan bahsedilmediğini ve aksine öğrencinin kayıt için Okula davet edildiğini, öğrenci T.N.İ.'ın mevcut öğretim ve yabancı dil seviyesinin ölçülmesi amacıyla hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadığını ve muhatap Kurumun bu hususa ilişkin iddialarını destekleyecek hiçbir somut bilgi ve belge sunmadığını belirtmiştir. Bu kapsamda ön görüşmede bulunan ve bilgi sahibi olarak ifadesi alınan R.B. ve F.M.'ın ifade tutanaklarında Okul Müdürü tarafından Okulun yabancı dil eğitiminin yoğun olduğu bir Okul olduğunu belirttiği yönünde ifadelerin yer almasına rağmen öğrencisinin abisinin verdiği ifadelerde bu hususun yer almadığı, Okul Müdürü İ.S. tarafından öğleden sonra gerçekleştirilen görüşmede de yabancı dil eğitimi konusunun tekrar vurgulandığı belirtilse de hem öğrencinin hem de abisinin ifadelerinde de söz konusu hususun yer almadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca R.B.'nın kollukta verdiği ifadesinde öğrenci için gerekirse takviye İngilizce dersinin planlanabileceğinin belirtildiğini ifade etmesi sebebiyle ...nın yabancı dil ile eğitim verdiği ve bu sebeple öğrencinin Okul programına uymakta zorlanabileceğine ilişkin gerekçe yerinde görülmemiştir. Bunun yanı sıra M.R.İ., F.M. ve R.B.'nın kolluk tarafından alınan ifade tutanaklarında görüşmek üzere gelenlerin öğrencinin geldiği Okulun İmam Hatip Okulu olduğunu söylemeleri üzerine Okul Müdürünün ...'nın müfredatının farklı olması sebebiyle Okula uyum sağlamakta zorlanacağını doğrulayan bir beyanın da bulunmadığı görülmektedir.

46. Muhatap Okul, 9/3/2023 tarihinde öğleden önce gerçekleştirilen ön görüşmenin ardından öğrenci ve velisinin aynı gün öğleden sonra Okul Müdürü İ.S.'un yanına tekrar geldiklerini, Okul Müdürünün önceki bilgilendirmelere ek olarak Okulda mevcut olan üniforma zorunluluğundan bahsettiğini fakat kesinlikle başörtüsü ile ilgili bir konuyu gündeme getirmediğini, ilk olarak öğrenci ve

velisinin Okul Müdürüne Okulda kapalı öğrenci olup olmadığını sorduğunu, bunun üzerine Okul Müdürünün Okulda başörtülü öğrenci olmadığını fakat söz konusu durumun kayıt olmalarına engel teşkil etmediğini belirttiğini, ardından öğrencinin velisi olan abisinin başörtülü öğrenci bulunan özel okul olup olmadığını sorduğunu, bunun üzerine Okul Müdürünün kendilerine yardımcı olarak ... Özel ... Lisesi Müdür Yardımcısı N.Ö. ile iletişime geçtiğini ve başörtülü öğrencilerin bulunduğu okullar hakkında öğrenci ve velisini bilgilendirdiğini fakat fikirlerinin değişmesi durumunda Okullarına kayıt için gelebileceklerini ve kendilerine yardımcı olacaklarını belirttiğini ifade etmiştir.

47. Eskişehir 8’inci Asliye Ceza Mahkemesinin 2023/... karar numaralı ve 26/5/2023 tarihli beraat kararında “*Mağdur T.N.İ.’in sırf başörtülü olması nedeniyle sanık İ.S. tarafından müdürlüğünü yaptığı Eskişehir ...’na kayıt yaptırmadığı mevcut deliller ve dosya kapsamında sabit olmakla: mağdurun başörtülü olması nedeniyle bir orta öğretim kurumuna kaydının yapılmaması fiili kesinlikle tasvif olunmayan bir davranış ise de; sanığa suç olarak yüklenen “Halkın Bir Kesiminin Benimsediği Dini Değerleri Alenen Aşağılama” suçu TCK’nın 216/3 maddesindeki düzenlemeye göre “Dini Değerlerin Alenen Aşağılanması” fiilinin kamu barışını bozmaya etkili olması gerekmekte olup, bizzat mağdur ile mağdurun abisi olan müşteki M.R.İ. tarafından belirtildiği üzere aralarındaki konuşma sanık ...’in “Aleniyet Niteliği” taşımayan söz konusu Okuldaki müdür odasında geçmiş olması ve bu haliyle Okul Müdürü odasının aleni bir mekan olarak kabulünün mümkün olmaması, görüşme esnasında sırf oda kapısının açık olmasının oraya aleniyet niteliği kazandıramayacağı, bu haliyle fiilin suç olarak kabul edilebilmesi için uygulama maddesinde açık bir şekilde suçun unsuru olarak belirtilen “Aleniyet” unsurunun da olayda gerçekleşmemesi; diğer yandan yine Uygulama maddesindeki anlatım ile suçun diğer bir unsuru olan “Dini Değerleri Aşağılama” unsurunun da olayda oluşmadığı, şöyle ki; bizzat mağdur ve müştekinin beyanlarından sanık Okul Müdürünün mağdura ve ağabeyine mağdurun başörtüsü ile derslere girmesinin mağdur için zorluklara yol açacağına söylenmesi, olumlu yönde nasihatlerde bulunması, Okullarında başörtülü öğrenci ve öğretmen bulunmadığını bildirmesi, mağdur şayet başörtülü olarak Okula gelir ve derslere girerse bizzat mağdurun kendisinin sıkıntılar yaşayacağını söylediği görülmektedir ki **gerçekte söz konusu Okula belde de daha çok liberal düşüncelere sahip ailelerin çocuklarının gönderildiği, Eskişehir de yaşayan muhafazakar yapıda bir ailenin başörtülü kızını bu Okula göndermeyi tercih etmeyeceğini, bölgede bilinen bir gerçek olduğu, şayet küçük mağdurun başörtüsü ile bu Okula devam ettiği takdirde pedagojik açıdan bilinen bir gerçek olan “Akran Zorbalığı” na maruz kalma ihtimalinin yüksek olduğu, sanık müdürün de esasen mağdurun bu duruma düşmesini yani manen zarar görmesini engellemek niyetiyle hareket etmesi, mağduru ve mağdurun inandığı ve toplumun inandığı dini değerleri aşağılama niyet ve kastının bulunmadığı, yine sanığın mağdurun rahat edebileceği kendisi gibi başörtüsü kullanan öğrencilerin bulunduğu bir başka özel okulda yer bulmasına yardımcı olduğu, hülasa bu haliyle sanığın üzerine atılı suçun yasal unsurlarının oluşmaması sebebiyle CMK’nın 223/2-a-c maddesi gereğince BERAATİNE” şeklinde hüküm kurulduğu anlaşılmaktadır.***

48. Bahse konu olay kapsamında ... Özel ... Lisesi Müdür Yardımcısı N.Ö.'ın Eskişehir İl Emniyet Müdürlüğü ve MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından görevlendirilen müfettişler tarafından alınan ifadelerinde İ.S.'un kendisini 9/3/2023 tarihinde arayarak deprem bölgesinden gelen bir ailenin pırl pırl bir çocuğu olduğunu ve çocuğun kaydını Okula yapmak istediğini fakat daha öncesinde Okullarında hiç başörtülü öğrenci okumadığı için diğer öğrencilerle uyum sağlama konusunda endişe ettiğini belirttiğini ve kendisine Okullarında başörtülü öğrenci olup olmadığını sorduğunu, Okullarında birkaç öğrencinin başörtülü olduğunu ve bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmesinin üzerine öğrenciyi kendisine yönlendireceğini ifade ettiği fakat söz konusu kişilerin o günden itibaren Okullarına hiç gelmediği şeklindeki beyanları yer almaktadır. Dosya kapsamında öğrencinin ... ile görüşükten sonra kaydını Eskişehir Çamlıca İmam Hatip Lisesi'ne yaptırdığı anlaşılmaktadır. Okul Müdürünün bu gerekçeyle ve Mahkemenin kararında belirtilen sebeplerle öğrencinin Okula kaydını yapmadığının kabulü halinde dahi söz konusu farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayanmadığının ifade edilmesi gerekir. Zira öğrencinin kaydından sonra Okula uyum sağlaması konusunda Okulun gerekli tedbirleri alması gerektiği ve muhatap Okulun diğer öğrencilerle uyum sağlanması noktasında pozitif yükümlülüğünün bulunduğu değerlendirilmektedir. Başka bir deyişle, Okul yönetiminin çocuğun yüksek yararı ilkesini gözeterek öğrencinin eğitim hakkından diğer çocuklarla eşit bir biçimde faydalanması için uygun eğitim ortamını sağlaması gerekmektedir.

49. Belirtilen sebeplerle dosya kapsamında yer alan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde mağdur öğrencinin, din ve inanç özgürlüğünün dışsal boyutu doğrultusunda başörtülü olmasından dolayı eğitim hizmeti sunan ... tarafından farklı muameleye maruz bırakıldığı, muhatap Okulun sunduğu gerekçeler göz önünde bulundurulduğunda bu farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığının ortaya konulamadığı ve muhatap Okul tarafından din ve inanç ile cinsiyet temellerinde doğrudan ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ve çoklu ayrımcılığa maruz kalındığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA,

B. Muhatap hakkında 89.571 TL İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

13/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
II. Başkan

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTI
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi